

Vergaderjaar 1985–1986

19562

**Wijziging van de Wet op de omzetbelasting 1968
(Verhoging van de tarieven)**

Nr. 5

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 8 juli 1986

De vaste Commissie voor Financiën¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, heeft de eer omtrent haar voorlopige bevindingen als volgt verslag uit te brengen.

Algemeen

De leden van de C.D.A.-fractie hadden reeds in een eerder stadium doen weten hun medewerking niet te zullen onthouden aan een pakket maatregelen bedoeld om de zeer omvangrijke financiële problematiek voortvloeiend uit de sterk dalende aardgasbaten in 1987 tot een tijdige oplossing te brengen. Zij achtten het van wijs beleid getuigen dat de regering de voorbereiding van die maatregelen reeds vóór de verkiezingen ter hand had genomen en zij achtten het eveneens gewenst de schriftelijke voorbereiding van de noodzakelijke wetgeving niet op te schorten in verband met de demissionaire status van het huidige kabinet, opdat de *tijdige effectivering van de maatregelen niet reeds bij voorbaat zou worden gefrustreerd*. Zij hechtten er daarbij wel aan duidelijk vast te leggen, dat de verschillende maatregelen te zijner tijd in hun onderlinge samenhang als één geheel met een kabinet in missionaire status zullen moeten worden besproken en beoordeeld, zodat hun beoordeling in dit stadium van de voorbereiding dus een voorlopig karakter draagt.

Het onderhavige wetsvoorstel vormt onderdeel van een aantal lastenverzwarende maatregelen voor 1987 en latere jaren, waarvan de totale omvang op dit moment nog niet vast staat, maar die in ieder geval zouden leiden tot een toeneming van de gecombineerde belasting- en premiedruk met 0,9% in 1987. Deze leden zouden het in dit verband op prijs stellen te vernemen welke ontwikkeling te verwachten is met betrekking tot de druk van de niet-belastingmiddelen met een collectieve-lasten karakter.

Deze toeneming van de lastendruk vormt (evenals het te verwachten hogere financieringstekort) naar hun mening een (hopelijk tijdelijke) doorbreking van de sinds 1983 bereikte ombuiging in de voordien bestaande trend – een ombuiging die nog in september 1985 werd beschouwd als één van de prestaties van het huidige kabinet. Het ware voor het vertrouwen in de soliditeit van het gevoerde beleid beter geweest, indien de financiële problematiek zonder verzwaring van de

¹ Samenstelling:

Leden: Joekes (VVD), Van der Hek (PvdA), Kombrink (PvdA), Rienks (PvdA), Engwirda (D66), Wöltgens (PvdA), Gerritse (CDA), Van Dijk (CDA), Van Iersel (CDA), Schutte (GPV), Pronk (PvdA), Herfkens (PvdA), Schartman (CDA), Van Rey (VVD), Hummel (PvdA), De Grave (VVD), Linschoten (VVD), Deetman (CDA), Vermeend (PvdA), De Graaf (CDA), Vreugdenhil (CDA), Vriens-Auerbach (CDA), Wolffensperger (D66).

Plv. leden: Voorhoeve (VVD), Melkert (PvdA), Ter Veld (PvdA), De Visser (PvdA), Nypels (D66), Van Es (PSP), Ruding (CDA), Lansink (CDA), Van Dis (SGP), Leerling (RPF), Verspaget (PvdA), Van Nieuwenhoven (PvdA), Mateman (CDA), Hermans (VVD), Stemerink (PvdA), De Beer (VVD), Beckers-de Bruijn (PPR), Van de Camp (CDA), Zijlstra (PvdA), Hennekam (CDA), Van Amelsvoort (CDA), Wolters (CDA).

lastendruk zou zijn opgelost. Deze leden waren zich er echter van bewust dat die problematiek van een zodanige omvang is dat oplossing binnen het financiële kader van één jaar niet wel mogelijk was. Reden waarom zij hun medewerking aan een aantal op zichzelf niet gewenste maatregelen voor 1987 niet wensten te onthouden, mits deze maatregelen geen structurele afwijking betekenen van de beleidsdoelstellingen inzake lastendruk en financieringstekort op de middellange termijn. Hun instemming is dan ook mede afhankelijk van de mate waarin uitzicht wordt geboden op het bereiken van die doelstellingen in de jaren na 1987.

De leden van de P.v.d.A.-fractie brachten in herinnering, dat zij bij de behandeling van de zogenaamde Kaderbrief over het 9 miljard-pakket voor 1987 voorkeur hadden uitgesproken voor een accijnsverhoging op energieproducten boven een BTW-verhoging. Zij stelden vast, dat nu nieuwe problemen van 1987 hebben geleid tot een discussie in het kabinet over verdergaande maatregelen en in dat verband ook een accijnsverhoging aan de orde is gesteld de kwestie BTW-verhoging dan wel accijnsverhoging wellicht niet meer zozeer een vraag is van of-of alswel van en-en. De nu voorgestelde maatregel kan naar het oordeel van deze leden eerst goed worden beoordeeld, als meer bekend is over de samenstelling en effecten van het totale beleidspakket voor 1987. Zij achtten het bepaald niet uitgesloten, dat daarom de plenaire behandeling (waarvoor, zolang er sprake is van een demissionair kabinet, overigens toch al een voorbehoud dient te gelden voor een verdere afweging van de mate van controversialiteit) eerst zal kunnen plaatsvinden op een tijdstip na Prinsjesdag. Ook het tijdstip van indiening en de vereiste schriftelijke voorbereiding lijken te leiden tot een dergelijke procedure. In dat geval is wellicht inwerkingtreding per 1 oktober a.s. niet haalbaar. Deze leden vroegen naar de budgettaire gevolgen voor 1986 en 1987, ingeval 1 januari 1987 ingangsdatum zou worden. Zij vroegen in dit kader tevens een reactie op een door de Kamer ontvangen schrijven van de Raad van Werkgeversbonden, waarin de wens wordt uitgesproken dat na afronding van de parlementaire behandeling en plaatsing in het Staatsblad tenminste anderhalve maand resteert om de vereiste administratieve aanpassingen tot stand te brengen.

De leden van de V.V.D.-fractie hadden zonder vreugde, maar met begrip voor de noodzaak maatregelen te nemen teneinde de effecten van de daling van de aardgasopbrengsten voor de schatkist te mitigeren, kennis genomen van het onderhavige wetsvoorstel. Bij het debat over de zogeheten Kaderbrief hadden zij reeds een algemeen oordeel gegeven over de door de regering voorgestelde maatregelen in het kader van de aardgasproblematiek. Voor een definitieve beoordeling – ook van het onderhavige wetsvoorstel – wensten deze leden echter eerst een duidelijker overzicht te verkrijgen van de hoofdlijnen van de begroting 1987 en het te voeren financiële beleid in de komende regeerperiode. Derhalve wilden deze leden zich in dit stadium beperken tot een tweetal in de volgende paragrafen te stellen vragen.

De leden van de fractie van D66 merkten op alle begrip te hebben voor de opvatting van de regering, dat tijdig maatregelen dienen te worden getroffen om de forse tegenvaller in de aardgasbaten voor 1987 op te vangen. Zoals zij nader zouden toelichten hadden zij echter grote moeite met de in dit wetsvoorstel voorgestelde maatregel. Zij hadden al eerder de vraag opgeworpen of het niet meer voor de hand ligt deze tegenvaller tenminste gedeeltelijk te verhalen op diegenen die van de lagere energieprijzen het meeste profijt hebben, namelijk het bedrijfsleven en de automobilisten. Dit laatste achtten zij ook vanuit de overwegingen van energie- en milieubeleid geboden respectievelijk goed te verdedigen. Is de regering bij nader inzien niet alsnog bereid de voorgestelde maatregel

niet door te laten gaan en te vervangen door alternatieve maatregelen, te weten een beperkte verhoging van de accijnzen op benzine, diesel en LPG (met bij voorbeeld 10 cent per liter) en beperking van de steunverlening aan het bedrijfsleven?

Deze leden zeiden voorts grote twijfel te hebben over de wenselijkheid en haalbaarheid van de voorgestelde ingangsdatum van 1 oktober a.s. Zij wezen daarbij allereerst op het feit, dat het door het kabinet gewenste tijdpad, te weten afronding van dit wetsvoorstel door de Tweede Kamer voor de aanvang van het zomerreces al tot de onmogelijkheden behoort. Ook zij vroegen daarom of 1 januari 1987 als ingangsdatum niet meer voor de hand ligt dan 1 oktober 1986. Zij hadden daarbij de volgende overwegingen:

1. Ervaringen uit het verleden wijzen uit, dat tenminste 1 ½ maand dient te liggen tussen plaatsing in het Staatsblad en de uiteindelijke ingangsdatum, om administratieve problemen, extra kosten en irritatie bij BTW-plichtige ondernemers te voorkomen;
 2. de verminderde inkomsten uit aardgas betreffen met name de begroting 1987, en een maatregel ten behoeve van de begrotingsproblematiek in 1987 hoeft dus niet eerder in te gaan dan 1 januari 1987.
- Zij vroegen de regering om een reactie op deze overwegingen.

De leden van de S.G.P.-fractie zeiden bij de behandeling van de Kaderbrief al melding te hebben gemaakt van hun gevoelens, dat afgezien van de concrete invulling van het pakket, een belangrijke bijstelling voor 1987 nodig is, gezien de voor dat jaar voorziene terugval in aardgasinkomsten. De verdere teruggang in de olieprijs en de navenante daling van de dollarkoers hebben sindsdien ervoor gezorgd dat het te overbruggen financiële gat nog groter geworden is. In de eerste plaats vroegen zij om nadere gegevens terzake. Voorts waren zij van oordeel dat dekking van de gehele tegenvaller, indien dit naar behoren zou gebeuren, zou moeten worden gezocht in de uitgavensfeer. Het is immers een uitgemaakte zaak, dat destijds de hogere inkomsten uit het aardgas grotendeels gebruikt zijn voor uitgaven in de consumptieve sfeer, al of niet lopend via hogere overdrachtsuitgaven. Ligt het dan voor de hand de dekking voor ongeveer 40% te zoeken in hogere lastendruk? In de derde plaats vonden zij de keus van het verhogen van de tarieven voor de omzetbelasting – een algemene verbruiksbelasting – niet direct voor de hand liggend, nu het met name de energiesector is die bijdraagt aan de materiële vergroting van de koopkracht. Hoewel de leden hier aan het woord erkenden, dat alle sectoren van het economisch-maatschappelijk gebeuren, direct of indirect, voordeel trekken uit de lagere energieprijzen, vroegen zij zich af of een meer directe verzwaring van de druk in deze sector niet beter aan het doel had kunnen beantwoorden. Welke voor- en nadelen zijn verbonden aan verzwaring van bij voorbeeld de accijnzen?

Deze leden dachten daarbij niet in de eerste plaats alleen aan afronding van direkt genoten voordelen, ook het energiebesparingsmotief zou dan beter tot zijn recht hebben kunnen komen. Zij gingen ervan uit dat de lagere energieprijzen niet voor altijd zullen gelden en dan is het een kwestie van belang dat het genoemde motief gerede aandacht heeft kunnen krijgen. Financiële prikkels daartoe leken hun doeltreffender dan meer ideëel ingestelde aanmoedigingen tot besparing. In dit verband wezen zij erop dat het duurder maken van het particuliere vervoer mede een stimulans kan zijn om het openbaar vervoer optimaal te laten functioneren, terwijl bovendien energiebesparing en beperking van milieuvuiling niet te versmaden aspecten zijn.

Tenslotte vroegen deze leden aandacht voor de extra werkzaamheden die het bedrijfsleven moet verrichten om tijdig op de nieuwe tarieven in te spelen. Vroegtijdige definitieve wetgeving is daartoe vereist.

Het lid van de G.P.V.-fractie achtte het terecht, dat de financiële tegenvaller ten gevolge van de sterk gedaalde olieprijsen niet alleen door het Rijk wordt opgevangen. Weliswaar zijn de extra aardgasbaten steeds gebruikt voor vergroting van de overheidsuitgaven en is het niet meer dan billijk dat het zwaartepunt thans wordt gelegd bij bezuinigingsmaatregelen, de mogelijkheden daartoe zijn evenwel begrensd. Dit lid was van oordeel dat wat de bezuinigingen in 1987 betreft, de grens van het mogelijke nagenoeg wel is bereikt. Omdat een opnieuw sterk stijgen van het tekort niet aanvaardbaar is, blijven lastenverzwarende maatregelen over. Dit is te meer aanvaardbaar nu lastenverzwaringen bij het huidige dalende prijspeil vrij pijnloos kunnen worden ingevoerd. Twijfels bestonden bij dit lid echter over het in dit wetsvoorstel neergelegde middel tot lastenverzwaring, de verlooping van de BTW. In de volgende paragraaf zou hij hierop nader ingaan.

Verhoging van de BTW-tarieven

De leden van de C.D.A.-fractie hadden zich afgevraagd, gezien het onmiskenbare dekkingskarakter van dit wetsvoorstel, waarom in de toelichting geen afweging is gemaakt tussen de voorgestelde maatregel en andere mogelijke dekkingsmaatregelen, zoals een verhoging van de accijns op brandstoffen.

Het moest deze leden van het hart dat zij de in de memorie van toelichting gegeven rechtvaardiging voor een verhoging van de BTW-tarieven (het dalende prijspeil en de ruime inkomensontwikkeling) niet voor hun rekening konden nemen. Die gunstige ontwikkelingen bieden hoogstens enige ruimte om belastingen te verhogen zonder direct aanwijsbare schade, maar vormen voor die lastenverhoging op zichzelf nog geen rechtvaardiging. Zoals de sterke energieprijsstijgingen in 1973 en 1979 de regering geen aanleiding gaven de collectieve lasten te verminderen om zodoende de ongunstige effecten op de marktsector wat te mitigeren, zo vormt de huidige energieprijzdaling van 1985/86 op zichzelf evenmin aanleiding om de lasten te verhogen en zodoende de gunstige effecten op de marktsector wat af te romen. De gunstige prijs- en inkomenseffecten die voortvloeien uit de gedaalde energieprijzen zouden immers maximaal ingezet kunnen worden voor matiging van de loonkosten en herverdeling van arbeid en om onze concurrentiepositie te verbeteren ten opzichte van het buitenland waar evenzeer energieprijsvoordelen worden genoten. Op zichzelf beschouwd vormt een verhoging van de collectieve lasten een rem op deze verbeteringen.

De hier aan het woord zijnde leden zouden het in dit verband ook op prijs stellen te vernemen op welke veronderstellingen met betrekking tot de verbruikersprijzen van gas en electriciteit in 1986 en 1987 de in de memorie van toelichting genoemde prijs- en inkomensmutaties zijn gebaseerd.

Blijkens het nader rapport is de regering zich bewust van enige specifieke nadelen verbonden aan de voorgestelde verhoging van de BTW-tarieven, zonder die nadelen overigens volledig aan de orde te stellen. Deze leden zouden het op prijs stellen als de regering daar nog wat uitvoeriger op zou willen terug komen. Naar het hun voorkwam maakt deze tariefsverhoging het frauderen niet onaanzienlijk lonender, met dienovereenkomstige negatieve gevolgen voor de fraudebestrijding en voor de kansen om de verwachte opbrengsten uit die bestrijding te realiseren. Daarnaast zouden deze leden het op prijs stellen geactualiseerde gegevens te ontvangen over de Nederlandse positie met betrekking tot de BTW-tarieven in vergelijking met de overige EG-landen. Welke effecten kunnen van de nu te nemen maatregelen uitgaan op de mogelijkheden tot harmonisering in de toekomst? In de derde plaats kwam het deze leden voor, dat met deze verhoging de mogelijkheden wordt beperkt om in de komende jaren door een verschuiving van directe naar indirecte belastingen ruimte te scheppen

voor een aantal hoogst noodzakelijke verbeteringen in de directe belastingen, zoals de verkleining van de «wig» en van de marginale druk en de vereenvoudiging van het IB/LB-stelsel. Evenmin zal er veel ruimte overblijven voor het opruimen van andere marktversturende belastingen, zoals overdrachts-, beurs- en herkapitalisatiebelasting. De kans om langs fiscale weg bij te dragen aan het beter functioneren van de arbeids-, kapitaal- en woningmarkt zou dus niet onaanzienlijk zijn verkleind. Ten slotte vroegen deze leden zich af wat de prijs- en inkomenseffecten van deze BTW-verhoging zijn in de jaren na 1987. Het is ongetwijfeld juist, zoals in de memorie van toelichting wordt gesteld, dat de prijsverhogende effecten van deze maatregel binnen de voor 1987 voorziene daling van het prijsindexcijfer blijven en op zichzelf de doelstellingen m.b.t. koopkrachthandhaving van bepaalde groepen in dat jaar niet in gevaar brengen. Maar indien de prijzen na 1987 weer enigszins zouden aantrekken zou deze BTW-verhoging het tijdstip naderbij hebben gebracht waarop weer bijzondere (uitgavenverhogende) maatregelen nodig zouden kunnen zijn om de koopkracht over de gehele periode 1986–1990 te handhaven.

Deze leden zouden het op prijs stellen als de regering op bovenstaande vragen uitvoerig zou willen ingaan, teneinde een afgewogen besluitvorming in een later stadium te vergemakkelijken.

De leden van de P.v.d.A.-fractie had het bevreemd, dat in de memorie van toelichting niet wordt ingegaan op de internationale aspecten van de voorgestelde tariefswijziging. Hoe verhoudt de verhoging van de tarieven zich met de bepleite harmonisatie van de omzetbelasting in EEG-verband? Betekent ze geen inbreuk op het «stand-still»-beginsel? Acht de regering het geheel bevredigend, dat juist nu Nederland de EG voorzigt, op dit terrein tariefswijzigingen worden aangebracht? Heeft de regering deze aspecten meegewogen?

De leden van de V.V.D.-fractie gevoelden behoefte aan een reactie van de regering op de brief van de Raad van Werkgeversverbonden van 10 juni 1986, waarvan ook de regering een afschrift heeft ontvangen.

De leden van de fractie van D66 zeiden zeer grote bezwaren te hebben tegen de voorgestelde «tijdelijke» verhoging van de beide b.t.w.-tarieven. Hun voornaamste bezwaren tegen deze maatregelen somden zij als volgt op. Zij waren van mening dat deze maatregel:

- a. slecht is voor de werkgelegenheid vanwege de daaruit voortvloeiende verhoging van de bruto kosten van arbeidsintensieve dienstverlening en een verdere vlucht in het zwarte circuit zal bevorderen;
- b. de eerste levensbehoeften onnodig duurder zal maken en daardoor vooral nadelig is voor de mensen met lagere inkomens;
- c. onnodig extra administratieve rompslomp voor het bedrijfsleven, en met name het midden- en kleinbedrijf zal meebrengen.

Wil de regering op deze bezwaren ingaan?

De leden van de S.G.P.-fractie wezen op het voorbehoud, dat de Raad van State in zijn advies heeft gemaakt bij de door de regering gemaakte keuze voor de verhoging van de BTW-tarieven.

Als op dit punt ook het bruto-nettotraject, zij het in wat andere zin wordt genoemd, dan is het duidelijk dat de kloof tussen «wit» werk en «zwart» werk wordt vergroot en feitelijk een impuls wordt gegeven om nog verder in de verkeerde richting te switchen. Kan zo'n verschijnsel wel worden afgedaan met verscherping van de misbruikbestrijding? Zijn wij dan niet bezig met symtoombestrijding, terwijl het juist moet gaan om dit kwaad in de wortel aan te pakken?

De leden hier aan het woord vermochten niet in te zien waarom, als het dan toch tot lastenverzwaring moet komen, de keus dan op de omzetbe-

lasting zou moeten vallen. Zij vroegen ook om een nadere onderbouwing, met de afweging van mogelijke alternatieven in de sfeer van hetzij de direkte hetzij de indirecte belastingen. Overigens waren deze leden wel van mening dat al of niet getemporiseerd – hier moet wijs beleid worden gevoerd – de gasprijs de ontwikkelingen van de olieprijs moet volgen, uiteraard op basis van het alternatief voor de betrokken groep gebruikers.

In de memorie van toelichting wordt gesteld dat de verhoging van de omzetbelastingtarieven ongeveer 0.6% koopkrachteffect veroorzaakt, maar dat desondanks de koopkracht 0,0 á 0,5% zal stijgen. Zijn dit de meest actuele gegevens? Met welke gasprijzdaling, voor de verschillende soorten gebruikers is daarbij rekening gehouden (grootverbruik, tuindersgas, kleinverbruik)?

Deze leden vroegen of de bewindslieden evenzeer kunnen ingaan op de gegevens verwerkt in de Nota Herziening Tariefstructuur Omzetbelasting. Uit het Nader Rapport blijkt dat er een actualisering plaatsvindt van de gegevens over 1980 naar gegevens over een later jaar (welk jaar?). Kunnen meer cijfermatige gegevens worden overgelegd dan de algemeen geformuleerde opmerking, dat de geïsoleerde gevolgen van de verhoging vrij gelijkmatig over de betreffende inkomensgroepen zullen zijn verdeeld?

Voor het lid van de G.P.V.-fractie was het de vraag of de regering bij de keuze van de te treffen lastenverzwarende maatregelen niet te snel heeft gegrepen naar het middel van de b.t.w.-verhoging. Had een forse verhoging van de benzine-accijns niet meer voor de hand gelegen? Verslechtert de concurrentiepositie van het openbaar vervoer niet extra door deze b.t.w.-verhoging? Is dat effect onderkend?

Het tweede nadelige aspect van een b.t.w.-verhoging betreft zijns inziens de gevolgen voor de omvang van het zwarte en grijze circuit. Ook de Raad van State wijst op een mogelijke vergroting van belastingontwijkende en -ontduikende tendensen als gevolg van deze b.t.w.-verhoging. Wreekt zich hier niet het feit, dat het algemene tarief zowel betrekking heeft op goederen als op diensten?

Welke budgettaire effecten zouden zijn gemoeid met een verschuiving van het b.t.w.-tarief op dienstverlening naar het verlaagde tarief? Hoe hoog zou het algemene tarief moeten zijn als alle goederen onder dat tarief zouden vallen en die diensten onder een verlaagd tarief van 6%, waarbij de totale budgettaire effecten gelijk zouden zijn. Hoe ingrijpend zou een dergelijke tariefstelling zijn voor de wijzigingen in de inkomensverhoudingen?

Gevolgen van een eventueel herstel van de olieprijs

De leden van de P.v.d.A.-fractie constateerden, dat de regering het voornemen uitspreekt om, wanneer er in de mate waarin de olieprijs weer boven het niveau van f 60 per vat komt, de daaruit voortvloeiende inkomsten aan te wenden om met prioriteit de verhoging van het hoge b.t.w.-tarief ongedaan te maken, resp. de loon- en inkomstenbelasting te verlagen. Deze leden achtten het niet onbegrijpelijk, dat wanneer de oorzaak van de extra dekkingsproblemen weer komt te vervallen maatregelen waartoe nu wordt besloten geheel of ten dele weer worden teruggedraaid. Toch maakten ze twee kanttekeningen hierbij.

In de eerste plaats leek het hun niet verstandig daarover beleidsformules te hanteren met een hoge mate van ingebouwde automatismen. Het kwam hun beter voor bij herstel van de olieprijs een afweging te maken van alle op dat moment in het geding zijnde belangen. In de tweede plaats wezen zij op de mogelijkheid dat zo'n herstel zich geleidelijk in plaats van abrupt volstrekt. Dan is het niet zo, dat plotseling de ruimte ontstaat voor het volledig ongedaan maken van een dekkingsmaatregel waartoe nu besloten wordt. Zolang de ruimte daarvoor nog niet benut wordt of kan worden vanwege het niveau f 60 per vat, treedt een extra

vermindering op van het begrotingstekort, die later weer ongedaan wordt gemaakt. Dit leek deze leden een niet logische, schoksgewijze benadering.

De mate waarin dit probleem zich te zijner tijd kan voordoen is afhankelijk van allereerst het dekkingspakket waartoe nu wordt besloten. In geval van een accijnsverhoging lijkt een geleidelijke ongedaanmaking ervan goed te kunnen sporen met een verhoging van de prijs van energieproducten als de olieprijs zich herstelt. Deze flexibiliteit is bij een keuze voor de b.t.w. in mindere mate aanwezig, gezien de wenselijkheid verhogingen en verlagingen met hele procentpunten toe te passen.

In de tweede plaats is het een factor, die van belang kan zijn met betrekking tot de keuze binnen de regeringsbenadering. Een ongedaanmaking van de verhoging van het lage b.t.w.-tarief kan uit een oogpunt van geleidelijkheid eerder aan de orde komen dan die van het hoge tarief. Hetzelfde geldt wellicht – zij het in mindere mate – voor een verlaging van de druk van de IB. Is de prioriteitstelling van de regering vanuit dit gezichtspunt gezien, wel een voldoende doordachte? En is de «f 60 per vat» – formule niet te rigide?

Deze leden constateerden, dat de regering kennelijk niet denkt aan de mogelijkheid de verhoging van het lage b.t.w.-tarief ongedaan te maken. Waarom wordt deze niet opgehouden? Speelt hierbij de wens de afstand tussen de twee tarieven te verkleinen een rol en, zo ja, is het wel zuiver deze dekkingsoperatie voor de realisering daarvan aan te grijpen?

Voorts, zo zeiden deze leden, wordt in het Nader Rapport naar aanleiding van opmerkingen van de Raad van State over de risico's terzake van het grijze en het zwarte circuit gesteld, dat die aspecten betrokken zullen worden bij de afweging of zal worden overgegaan tot een verlaging van het b.t.w.-tarief of van dat van de inkomstenbelasting. Moet naar het oordeel van de regering het fraude-aspect in de OB zwaarder worden gewogen dan in de IB? In welke richting m.a.w. dient voor genoemde afweging het fraudeaspect te werken?

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen om een reactie op de gedachte het in de memorie van toelichting geformuleerde voornemen bij een stijging van de olieprijs per vat tot boven de f 60 neer te leggen in de wet zelve. Vanuit zekerheid voor de burgers zijn voor een dergelijke gedachte zeker goede argumenten aan te voeren, aldus deze leden. Welke technische bezwaren ziet de regering verbonden aan de effectuering van een dergelijke gedachte?

De leden van de D66-fractie meenden, dat in het wetsvoorstel wel bijzonder magere garanties worden geboden voor het zogenaamd tijdelijke karakter van het voorstel. Naar hun overtuiging is er bij de voorgestelde verhoging van het lage b.t.w.-tarief al helemaal geen sprake van een maatregel van tijdelijke aard.

Bij de verhoging van het hoge b.t.w.-tarief geldt het tijdelijke karakter bovendien uitsluitend voor de mate, waarin de olieprijs de prijs van f 60 per vat zal overschrijden. Zij stelden de regering daarover de volgende vragen:

1. Hoe reëel is het om te veronderstellen dat die prijs in de komende kabinetsperiode daadwerkelijk overschreden zal worden, gezien de opvatting van het Centraal Planbureau, dat dit niet voor 1990 valt te verwachten?

2. Zelfs als die prijs wel overschreden zou worden, dan ligt het toch nog volstrekt open om alsnog te kiezen voor een verlaging van de loon- en inkomstenbelasting in plaats van het terugdraaien van de «tijdelijke» verhoging van het hoge tarief? Tegen die achtergrond gaven deze leden de regering in overweging om er eerlijk voor uit te komen, dat het hier niet om een tijdelijke maar hoogstwaarschijnlijk om een permanente verhoging van de beide b.t.w.-tarieven gaat.

De leden van de S.G.P.-fractie vonden de toezegging – uitsluitend gedaan in de memorie van toelichting – dat de maatregel ongedaan zou worden gemaakt als de olieprijs weer op het niveau van f 60 per vat komt, dan wel op een andere manier «teruggaaf» zal plaatsvinden, niet overlopen van scheutigheid. Waarom is niet gekozen voor de mogelijkheid in het voorstel zelf een tijdslimiet in te bouwen? Zo'n horizonbepaling dwingt in ieder geval tot periodieke herbezinning. Deze leden vroegen de regering dan ook op de voors en tegens van zo'n bepaling te willen ingaan.

Het lid van de G.P.V.-fractie achtte het duidelijk geworden, dat de voorgestelde lastenverzwaring teruggedraaid kan worden indien de olieprijs zich herstelt. Niet duidelijk was hem in welke vorm die lastenverlichting dan zal plaatsvinden. Is het ook mogelijk door de tarieven ongewijzigd te laten maar door bepaalde goederen (of diensten) dan onder het verlaagde tarief te brengen?

Alhoewel het op dit moment begrijpelijk is dat wordt voorgesteld tot lastenverlichting over te gaan bij herstel van de olieprijs, is de vraag gewettigd of dit op de langere termijn wel verstandig mag heten. Immers, dreigen we dan niet weer dezelfde fout te maken als in de jaren 70, namelijk het aanwenden van de aardgasbaten voor de lopende uitgaven, met dien verstande dat we opnieuw in de grootst mogelijke problemen komen, indien zich daarna opnieuw een onverwachte prijsval voordoet?

Is het daarom niet veel beter dan de gemiste kansen uit de jaren 70 alsnog te baat te nemen en nieuwe aardgasinkomsten te reserveren in een energiebesparings- en investeringsfonds, waarmee we de afhankelijkheid van prijschommelingen kunnen verminderen en waarmee tevens de structuurversterking van onze economie op verantwoorde wijze kan worden gefinancierd?

Kleine-ondernemersregeling

De leden van de P.v.d.A.-fractie stemden ermee in, dat van de gelegenheid gebruik wordt gemaakt het verloop van de degressieve vermindering anders te bepalen en de thans aanwezige «knik» te verwijderen. Als ondernemers een belasting verschuldigd zijn tussen f 2173,80 en f 2300 verkrijgen ze ten opzichte van de huidige regeling evenwel een geringere vermindering van maximaal f 737,50. Dat is een niet geheel verwaarloosbaar effect. Deze leden vroegen zich af of dat niet ten dele zou kunnen worden vermeden door de nieuwe degressieve lijn te trekken vanuit de top van de huidige (voor tariefsaanpassing) en derhalve ten dele de «knik mee te nemen». Welke zouden de hieraan verbonden extra kosten zijn?

De leden van de S.G.P.-fractie deelden de mening van de regering dat de zogenaamde knik in de kleine-ondernemersregeling behoort te verdwijnen. In het algemeen konden zij de voorstellen op dit punt wel volgen. Alleen waren zij verwonderd, dat juist de kleintjes onder de kleine moeten inleveren, terwijl daartegenover de groteren onder hen voordelen trokken. Kan het cijfermateriaal op basis waarvan de berekeningen werden gemaakt worden overgelegd?

Deze leden vonden de achteruitgang van de kleinsten, te weten f 737,50 -/- f 485 is f 252,50, minder aanvaardbaar dan de verhoging voor de groteren nl. netto f 2,50. Kan worden aangegeven welk bedrag aan belasting door deze regeling wordt gederfd en zou enige verhoging van dat bedrag niet verstandiger zijn om genoemde extra korting van f 252,50 ongedaan te maken? Welk bedrag zou daarmee gemoeid zijn?

Levensmiddelen en geneesmiddelen onder het lage tarief

De leden van de C.D.A.-fractie was het opgevallen, dat de regering deze gelegenheid niet heeft gebruikt om tevens uitvoering te geven aan

de eerder door de Tweede Kamer uitgesproken wens om levensmiddelen en geneesmiddelen over te brengen naar het verlaagde tarief onder gelijktijdige verhoging van dat tarief met 1%-punt (motie-Van Rey/Van Muiden).

Indien het de regering aan tijd heeft ontbroken om deze wijziging gelijktijdig met het onderhavige wetsvoorstel voor te bereiden zouden deze leden het op prijs stellen te vernemen wanneer zij een wetsvoorstel conform de genoemde motie tegemoet kunnen zien.

De fungerend voorzitter van de commissie,
Joekes

De griffier van de commissie,
Witteveen